

Alicja GRONEK, Piotr KRUPSKI

Złaz do Fiszewa

„Czterdzieści lat minęło”, to słowa znanej piosenki, które przypominają upływ czasu, wprawiają w zadumę i skłaniają do rozmyślań. Właśnie w bieżącym roku odbył się 40. Jubileuszowy Ogólnopolski Złaz Śladami Żołnierzy Powstania Listopadowego do Fiszewa. Organizatorami złazu byli: Oddział PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu, Klub Turystów Pieszych PTTK „Delta”, Klub Aktywnej Turystyki PTTK „Relaks”, Koło Przewodników i Pilotów Turystycznych PTTK im. R. Gierzyńskiego oraz Urząd Gminy i Gimnazjum im. Powstańców Listopadowych w Gronowie Elbląskim, 16 Pomorska Dywizja Zmechanizowana im. Króla Kazimierza Jagiellończyka w Elblągu, Ochotnicza Straż Pożarna w Fiszewie. Wspomagali nas Urząd Miasta w Elblągu, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Starostwo Powiatowe w Elblągu i Koło Gospodyń Wiejskich w Fiszewie.

Najpierw jednak troszkę historii...

Złaz ten organizowany jest dla upamiętnienia wydarzeń mających miejsce w Fiszewie w 1832 roku. Tutaj byli internowani żołnierze polscy po upadku Powstania Listopadowego. Powstańcy pomimo ogłoszonej przez cara amnestii, nie chcieli wracać na ziemie zaboru rosyjskiego, ponieważ bali się represji ze strony władz. W dniu 27 stycznia 1832 roku do bezbronných powstańców, którzy wędrowali do Francji żołnierze pruscy otwierają ogień. Ośmiu żołnierzy zostaje zabitych, a wielu jest rannych. Zabici powstańcy zostają pochowani w zbiorowej mogile w Fiszewie. Wokół mogiły zostaje posadzonych osiem lip.

I właśnie te wydarzenia stały się inspiracją dla grupy członków PTTK w Elblągu. W 1972 roku Andrzej Wiśniewski,

Franek Kamrowski, Zenon Urbaniak, Bolek Kołtun i Mietek Perucki wybrali się do Fiszewa, aby szukać śladów tamtych wydarzeń. Od tej jednej wyprawy zaczęła się historia Złazów do Fiszewa. W 1975 roku dzięki Józefowi Cemerzewskiemu udało się odsłonić głaz pamiątkowy z napisem „Gloria victis – w hołdzie żołnierzom Powstania Listopadowego poległym w Fiszewie w 1832 roku – w XXX rocznicę wyzwolenia ziemi elbląskiej – społeczeństwo miasta i powiatu elbląskiego”. Autorem tego tekstu był niezapomniany Bolek Kołtun.

Złazy od początku miały na celu również przybliżenie tematyki Powstania Listopadowego. Pierwsze były poświęcone wydarzeniom w Fiszewie i ogólnie Powstaniu. Kolejne były związane z pułkami Wojska Polskiego w tego okresu, postaciami dowódców, bitwami i potyczkami Powstania Listopadowego.

Wracając do czasów współczesnych...

Mroźnym, ale pogodnym rankiem, 11 lutego 2012 roku prawie 200 turystów – dzieci i młodzież wraz z rodzicami i opiekunami ze szkół podstawowych nr 1, 9, 11, 12, 14, 16 i 19, gimnazjów nr 2 i 4 z Elbląga wyruszyło na trasy. Wśród uczestników spotkać można było również turystów ze Zwierzna, Gronowa Elbląskiego, Malborka, Tczewa i Nowego Dworu Gdańskiego.

Trasy prowadziła doświadczona kadra PTTK: przodownicy turystyki pieszej, przewodnicy turystyczni oraz instruktorzy krajoznawstwa. Na punktach startowych uczestnicy otrzymali pamiątkowy znaczek oraz kartę potwierdzającą uczestnictwo w Złazie. W czasie wędrówek po terenie Żuław, kierownicy opowiadali historię mijanych miejsc oraz historię Fiszewa i wydarzeń, które tam się rozegrały. Kierownikami byli: Jolanta Bulak, Danuta Hoppa, Sławomir Kałabun, Piotr Krupski, Monika i Zdzisław Olesiak, Artur Wyszyński, Karol Wyszyński, Danuta i Krzysztof Żynda.

W czasie, kiedy uczestnicy Złazu wędrowali trasami, w Gimnazjum im. Powstańców Listopadowych w Gronowie Elbląskim, szykowano już stołówkę i grochówkę oraz miejsce zakończenia, a w Fiszewie, w świetlicy, panie z Koła Gospodyń szykowały ciepłą herbatę, rozpały w kominku, aby móc ogrzać uczestników. Świetlica przeżyła obłęzenie chętnych do ogrzania się w jej wnętrzu. Kiedy wszyscy raczyli się ciepłą herbatą, żołnierze i strażacy wystawili posterunki honorowe przy pomniku.

O godzinie 11.30 nastąpiło rozpoczęcie uroczystości przed pomnikiem w Fiszewie, którą poprowadził kol. Leszek Marcinkowski. Po powitaniu zgromadzonych gości nakreślił pokrótce historię masakry w Fiszewie z dnia 27 stycznia 1832 roku. Przybyli goście, przedstawiciele władz oraz uczestnicy złożyli kwiaty i zapalili znicze pod pomnikiem, kapelan odmówił krótką modlitwę.

Następnie autokarami uczestnicy zjazdu pojechali do Gimnazjum im. Powstańców Listopadowych w Gronowie Elbląskim, gdzie w stołówce zjedli pyszną grochówkę. Kiedy już wszyscy posilili się ciepłym posiłkiem, nastąpiło rozpoczęcie dalszej części zjazdu. W imieniu organizatorów zebranych przywitali Leszek Marcinkowski i Alicja Gronek. Wstępem do wydarzeń w Fiszewie był wiersz „Wyjście z Polski” Seweryna Goszczyńskiego, wyrecytowany przez uczennicę gimnazjum. Następnie wiceprezes Zarządu Oddziału PTTK Ziemi Elbląskiej w Elblągu Sławomir Kałabun wręczył statuetki instytucjom i organizacjom, które przez minione 40 lat wspierały organizację zjazdu. Uhonorowano w ten sposób: Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Departament Sportu Urzędu Miejskiego w Elblągu, Żołnierzy z 16. Pomorskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Króla Kazimierza Jagiellończyka w Elblągu, Strażaków z Ochotniczej Straży Pożarnej w Fiszewie, Gimnazjum im. Powstańców Listopadowych w Gronowie Elbląskim, Gminę

Pomnik w Fiszewie

foto: M. Tomaszewski

Stare Pole, Gminę Gronowo Elbląskie, Klub Turystów Pieszych PTTK „Delta”, Sołectwo w Fiszewie, Koło Gospodyń Wiejskich w Fiszewie. Podziękowano również pionierom i inicjatorom zjazdu: Andrzejowi Wiśniewskiemu, Mietkowi Peruckiemu oraz Zenonowi Urbaniakowi. W dalszej części uroczystości wysłuchaliśmy gawędy i wspomnień Andrzeja Wiśniewskiego, honorowego członka PTTK, będącego inicjatorem pierwszego zjazdu do Fiszewa w 1972 roku. Potem wysłuchaliśmy prezentacji nauczycieli i uczniów Gimnazjum.

W tym czasie część uczestników brała udział w konkursach: przyrodniczym, historycznym i turystycznym. Najmłodsi rysowali pomnik w Fiszewie. W biurze Zjazdu turyści mogli uzyskać potwierdzenie punktów na odznakę „Siedmiomilowe Buty”, OTP, regionalne oraz odcisk pamiątkowej pieczęci. Uczniowie Gimnazjum przygotowali słodki zakątek gdzie można było uraczyć się domowymi wypiekami.

Po gawędach odbył się konkurs na piosenkę, w której uczestnicy przedstawili bardzo szeroki repertuar od wierszy po piosenki patriotyczne.

Podczas zakończenia Zjazdu Przedstawiciel Departamentu Sportu Urzędu Miejskiego w Elblągu – Andrzej Korpacki oraz członek Honorowy PTTK Andrzej Wiśniewski wręczyli każdej z drużyn pamiątkowy dyplom i podziękowania za udział oraz drobne upominki. Następnie kierownicy konkursów wręczyli uczestnikom nagrody w postaci gier, książek i sprzętu turystycznego. I takim miłym akcentem zakończył się 40. Jubileuszowy Zjazd Śladami Żołnierzy Powstania Listopadowego do Fiszewa.

Pozostało już tylko autobusami wrócić do domów, ale pozostaną z nami wrażenia z mroźnego wędrowania, smak grochówki, emocje z konkursów, a dyplomy i nagrody będą przypominały nasze spotkanie.